

GEYİK MUHABBETİ NİYAZI'DEN ARMAĞAN

Hürriyet için 2. Abdülhamit zamanında dağa çıkan Resneli Niyâzi, ne şehit oldu ne gazi. Ama 31 Mart Vakası'na dağda beslediği geyiğiyle birlikte katılınca dilden dile kahraman gibi ismi dolaştı. Niyazi ve geyiği o kadar ünlü oldu ki bu hikâye uzun süre konuşuldu. İşte bir kavgayı ayırırken öldürülen Niyazi ve geyiğinin ilginç hikâyesi...

Mahmut Sami Şimşek 00:00 Eylül 09, 2012 Yeni Şafak

<http://www.yenisafak.com/yenisafakpazar/geyik-muhabbeti-niyaziden-armagan-407853>

Halk arasında meşhur bir söz vardır: "Ne şehittir ne gazi, hiç uğruna gitti Niyâzi". Hiçbir işe yaramayanlar için söylenir bu özdeyiş. Bir de "Geyik muhabbeti" vardır ki; bu da yine hiçbir işe yaramayan boş konuşmalar için söylenmiş bir sözdür. Bu söz nasıl çıkmıştır?

Sultan 2. Abdülhamid'in saltanat yılları... Yunanlılarla yaptığımız Dömeke Savaşı'na katılanlardan biri olan ve 2. Meşrutiyet'in ilanına yol açan ayaklanmanın da lideri olan Resneli Niyâzi, Arnavutluk'ta doğmuştur. Osmanlı tarihindeki meşhur 2 Arnavut isyancından biridir Resneli Niyâzi (diğeri de Patrona Halil). Padişahın ordusunda yüzbaşı rütbesiyle bir Osmanlı subayı iken ve kendisine sarayda yaverlik dahi teklif edilmişken, O meşrutiyetin ilanı ile, hürriyet lâfını ağzına sakız yapıp, Sultan Hamid'i devirmek isteyenlerin arasına katılmayı tercih edenlerdendir. Hem Meşrutiyet hem de 31 Mart vak'asında, İstanbul'a gelen hareket ordusunun içerisinde en önde gidenler arasındadır.

İttihat-Terakki cemiyetinin kararıyla, meşrutiyetin ilk günlerinden itibaren Sultan Hamid idaresine karşı hürriyet isteyerek, emrindeki 160 askerle beraber 3 Temmuz 1908 de Makedonya dağlarına çıkar, hürriyet türküleri söyler dururlar. Resneli Niyâzi dağa çıkarken, kışla cephaneliğinden adam başı iki tüfek, bol cephane ve kışla kasasından 550 altın almıştır. Kısa süre sonra emrindeki insan sayısı bini geçer. Bu arada, Saray'a durmadan telgraflar gönderir ve

Padişah'ı meşrutiyet'in ilanına zorlar. Sağdan soldan duyduğu hürriyet lâfını ideal addedip, birkaç yordakçısının da desteğiyle kendini "Hürriyet Kahramanı" ilan eden Resneli Niyâzi, dağlarda başıboş dolaşır, arkadaşlarıyla âlem yaparken, bulduğu bir geyik yavrusunu da kendine alıştırarak hürriyet sembolü hâline getirir. Niyâzi bu geyiğe "Rehber-i Hürriyet" adını verir.

GEYİKLİ FOTOĞRAF ÜNLENİR

Sultan Hamid aleyhtarlarının nazarında Resneli Niyâzi; Hürriyet Kahramanı, geyik de; Hürriyetin Sembolüdür. Hatta fesinin ön kısmına "Vatan Fedaisi" yazdırarak fotoğraflar çektirir. Ve bu fotoğrafları propaganda amacıyla dağıtır. Başta fotoğraflarda kendisi ve geyiği vardır. 2. Meşrutiyetin ilanından sonra çekilen fotoğraflarda ise, kendisiyle beraber aynı anda dağlardaki mücadelesini bırakıp şehre inen Binbaşı Enver Bey de vardır. Ortada Padişah 2. Abdülhamid, sağda kendisi, solda Enver Bey. Geyikli fotoğraflar kapış kapış satılır. Günümüze kadar gelebilmiş bu fotoğraflardan biri de Resneli Niyâzi'nin isminin verildiği bir okulda. Hâlen Fulya'daki Resneli Niyâzi İlköğretim Okulu'nun girişinde, o meşhur geyiğiyle çekilmiş büyük bir fotoğrafı vardır.

1908 Devrimi'nin fiilî başlangıcı olan Resneli Niyazi'nin başlattığı ayaklanmayı çatışmasız bastırmak vazifesiyle, iki tabur askerle Manastır'a gönderilir Saray'ın güvenilir adamlarından Şemsi Paşa. Lâkin saraya çektiği telgraf sonrası postaneden çıkarken, ittihatçılardan Mülâzım (teğmen) Atıf Kamçıl tarafından, bir suikastla şehit edilir. Şemsi Paşa'nın komutasında Manastır'a gelen taburlardan birisindeki askerler isyancılara karşı değil, tam tersine mutlakiyetçiliğe karşı savaşacaklarını söyleyerek bir isyan da onlar çıkarırlar.

DAĞDAN İNEN NİYAZİ

Nihayet Sultan 2. Abdülhamid'in, meşrûtiyeti îlân etmek zorunda kalmasından sonra, Niyâzi de geyiği ile dağdan iner. Selanik'e giden Niyâzi, geyiğiyle birlikte kahraman gibi karşılanır. "Şu geyik bile hürriyetin kıymetini anladı" diyerek muhaliflere lâf çakarlar. Daha sonra İstanbul'a Niyâzi ile birlikte gelen geyik, Gülhâne Parkı'nda ziyaretçilerini ağırlar. Gazetelerde "Şehrimizi şerefliendirdi" manşetleri ile birlikte geyiğin resimleri boy gösterir. Geyik o kadar ilgi çeker ki; Veliâht Reşad Efendi dahi görmek istemiştir. O sene doğan oğlan çocuklarına umumiyetle Enver ve Niyazi ismi konur, kızlara ise Meral (geyik). Resneli Niyâzi adına "Neşîde-i Hürriyet" ismiyle marş bile bestelenir Karikopoulo Efendi tarafından.

Meşrutiyetle birlikte ittihatçılar devlette makam kapmaya başlamışken Niyâzi de bu mücadeleye karışmak yerine kendisine Resne'de Prespe Gölü'ne nâzır bir saray yaptırmayı tercih eder. Sarayın resmini Paris'ten gelen bir kartpostalda görmüştür. (Saray "Dragi Tosiya" adıyla anılıyor).

Sonunda ittihatçıların istediği olur ve saraya karşı Sultan Hamid'i tahttan indirmek için ayaklanma çıkar. Resneli Niyâzi, 31 Mart İhtilâlini bastırmak için İstanbul'a gelen hareket ordusuna da katılır. Tabii ki geyiği ile birlikte. Maksud hâsıl olmuş, padişah devrilmiştir.

Sultan Hamid'den sonra ittihatçılar, devletten kendilerine pay koparma yarışına girmişlerdir. Niyâzi çoktan unutulur. Çünkü Manastır'daki ittihatçılar İngiliz yanlısıdır, Selanik'tekiler ise Alman. O, dağlarda hürriyet türküleri söylerken, (güya) dava arkadaşları, payitahtta devletin nimetlerinden istifade etmeye bakmışlardır. Bu durum Niyâzi'ye fazlasıyla dokunur. Askerlikten istifa ederek siyasete atılmayı daha mantıklı bulur. Artık Resneli Niyâzi için şöhret günleri yeniden başlamıştır. Bir dizi yolculuk yapar. Her yerde alkışlarla karşılanır. Yaptığı konuşmalar, tezahüratlarla bölünür.

KAVGA AYIRIRKEN ÖLÜR

Niyâzi'nin amacı; kendisi de mahiyetini tam anlamadığı hürriyeti, bozuk hitabetiyle halka anlatmaktır. En son, bayraklarla donanmış trenle Bursa'ya gittiğinde, zamanın Bursa valisi Azmi Bey karşılar kendisini. Onuruna verilen ziyafette şehrin bütün eşrafi hazır bulunur. Protokol konuşmaları yapılır. Bütün konuşmacılar Niyâzi'ye ihtiram eder dururlar. Valinin de konuşmasının akabinde Hürriyet Kahramanı (!) kürsüye çıkar ve sürekli elinde taşıdığı kamçı-sını kürsüye vura vura bir konuşma yapar. Konuşmasında "Neden Resne dağlarında dolaştığını, hürriyetin sadece Resne dağlarındaki bir avuç kahraman sayesinde kazanıldığını ve bu başarının, kendisinin de mensubu olduğu 3. orduya ait olduğunu, şimdiki iktidar sahiplerinden zamanı gelince hesap soracağını falan..." söyleyince Niyâzi için artık muhalif rüzgârlar esmeye başlar. Bu nutuk O'nun sonunu getirecektir. Zira nutuk esnasında orada hazır bulunan şehrin valisi Prevezeli Azmi Bey ve garnizon komutanı vasıtasıyla yapılan konuşma, İstanbul'daki İttihat Terakki hükümetine bildirilir. Gece yarısı, hareket ordusu kumandanı Mahmut Şevket Paşa'dan gelen bir mesajla "Anadolu turlarının iptali ve Niyâzi Bey'in derhal İstanbul'a dönmesi" emredilmektedir.

Ertesi sabah İstanbul'a dönen Resneli Niyâzi, Anadolu turlarının iptalinin sebebinin bir türlü öğrenemez. Zira ittihatçı liderlerin nazarında Niyâzi'nin değeri, tek kullanımlık bir mendil kadardır. İktidar elde edildiğine göre, Niyâzi'nin son kullanma tarihi de dolmuştur.

Nihâyet kendi dava arkadaşları tarafından yalnız bırakıldığını anlayan Resneli Niyâzi, onurlu bir davranışta bulunarak siyaseti bırakıp çiftçilikle uğraşmaya karar verir. İttihatçılar tarafından kendisine bağlanan emekli maaşını bile almaz. Resne'deki sarayına geri döner. Bu sırada zuhur eden Balkan savaşlarına da katılan Resneli Niyâzi, savaş sonrası, Memleketi olan Makedonya kaybedince, İstanbul'a gitmek ister. Lâkin 1913 Nisanında Arnavutluk'un Avlonya limanında İstanbul vapurunu beklerken 7-8 kişilik düzmece bir grubun, düzmece kavgasının ortasında kalan Resneli Niyâzi, kavgayı ayırmak isterken kim vurduya gider. Hürriyet kahramanı Niyâzi, böylesine garip bir şekilde ölür ve kim tarafından niye vurulduğu dahi belli olmadığı gibi, şehit mi gazi mi olduğu da belli değildir. Böyle bir kuru kavgada öldüğünden, halk şu özdeyişi yakıştırır Resneli Niyâzi için: "Ne şehittir ne gazi, hiç uğruna gitti Niyâzi"